

КАФЕДРА НАРОДНИХ ІНСТРУМЕНТІВ

Спеціальний інструмент (Фах)

Освітній ступінь
Спеціальність
Освітня програма

Магістр
025 Музичне мистецтво
«Народні інструменти:
«Балалайка», «Гітара»,
«Домра», «Цимбали»

Курс	1-2
Семестр	1-4

Статус

Цикл загально-
професійної підготовки

ECTS	12
Годин	360
Індивідуальні	160
Самостійна робота	200

Семестровий контроль

Залік, екзамен,
атестаційний екзамен

Інформація про викладача

ПІБ	Алексик Юрій Юрійович, професор кафедри народних інструментів
Профіль викладача	
e-mail	

Анотація навчальної дисципліни

Курс навчання розрахований на 2 роки та включає професійну підготовку молодого виконавця та майбутнього педагога.

Мета навчання:

- випускник академії, в залежності від творчих нахилів, рівня й характеру своєї обдарованості, уподобань, повинен добре оволодіти навичками інтерпретації творів найрізноманітніших стилів і жанрів, читання нот з листа, транспонування, виконавського редагування репертуару, його аранжування, перекладення, транскрипції і творчої обробки музичного матеріалу (народних пісень, оригінальних творів, написаних для інших інструментів)
- виховання громадянина, патріота України, який має фундаментальні знання в своїй професії і широко обізнаний в проблематиці інших галузей знань, історії, культури, науки, літератури, мистецтва
- розвиток пізнавальних і фахових зацікавлень майбутніх виконавців-балалаєчників, формування в них мотивації до самостійної виконавської діяльності
- виховання високопрофесійного музиканта, артиста, який досконало володіє своєю майстерністю.

Творчі завдання:

До завдань фаху входить виховання в майбутніх виконавцях прагнення до самовдосконалення, самоконтролю, творчої волі, формування художнього смаку, широкого кругозору. Навчання передбачає:

- знання основ теорії та методології інтерпретації творів різних форм та жанрів
- теорії музики, гармонії, аналізу музичних форм
- методики роботи над твором (соло, в ансамблі, в оркестрі)
- психології музично-виконавської діяльності
- загальної історії народно-інструментального виконавського мистецтва
- історії балалаєчного мистецтва та його специфіки
- історії музики
- історії естетики та філософії
- основ образотворчого, літературного і театрального мистецтва.

Випускник повинен знати:

- основи теорії та методології інтерпретації музичних творів у виконавстві;
- основи теорії та методології формування виконавської майстерності балалаєчника;
- теорію музики, гармонію, аналіз музичних форм, основи композиторської творчості;
- методику роботи над музичним твором (соло, в ансамблі, в оркестрі);
- психологію музично-виконавської діяльності;
- загальну історію музично-виконавського мистецтва і специфіку суміжних його різновидів;
- історію балалаєчного мистецтва і його специфіку;
- історію музики;
- народну творчість;
- історію музичної естетики і філософії,
- основи літературної, образотворчої, художньої творчості та театрального мистецтва.

Таким чином, клас з фаху є осередком, акумулюючим знання не лише свого, а, певною мірою, й інших курсів, що читаються у вузі.

Звідси - високі вимоги до педагога, який повинен майстерно володіти інструментом, а також глибоко знати і методично використовувати у своїй педагогічній діяльності знання з названого циклу предметів.

Випускник повинен мати такий комплекс навичок:

Для більш ефективної комунікації з метою розуміння структури навчальної дисципліни та засвоєння матеріалу використовується електронна пошта, Viber, Zoom.

Перелік тем

Робота над вдосконаленням набутого комплексу професійних виконавських навичок

Тема 1. Робота над максимальним розкриттям творчої особистості студента, розвитком його технічних та художньо-виконавських можливостей.

Тема 2. Виявити у студента зріле та завершене музичне мислення, естетичне почуття та високий художній смак.

Тема 3. Виховання навичок виконавської волі, концертної витримки та естрадності. Перевірка їх під час концертних виступів. Виявлення недоліків та засоби їх усунення.

Тема 4. Вирішення інтерпретаторських задач, їх стильових, образних, фактурних ознак, що потребує нового рівня самостійного музичного мислення та самовираження студента.

Тема 5. Спрямовувати увагу студента на нові публікації нотного матеріалу, події в мистецькому житті (конкурси, концерти, конференції, майстер-класи, прем'єри), які б сприяли зростанню загальнокультурного і професійного рівня.

Робота над оригінальним твором великої форми для балалайки

Тема 1. Робота над комплексом професійних вимог до виконавського втілення творів великої форми для балалайки.

Тема 2. Розвиток тембрального уявлення через підбір раціональної аплікатури при виконанні творів великої форми для балалайки з фортепіано.

Тема 3. Втілення композиторського задуму через художню майстерність виконавця, демонструючи рівень культури звуковидобування.

Тема 4. Виховання виконавської впевненості, артистизму та розкриття творчої особистості.

Тема 5. Самостійне вивчення одного оригінального твору великої форми для балалайки.

Змістовий модуль 3.

Робота над творами для балалайки соло

Тема 1. Робота над вдосконаленням суто специфічних прийомів гри на балалайці.

Тема 2. Розвиток розуміння значення творів для балалайки соло у концертному репертуарі майбутнього виконавця.

Тема 3. Аналіз форми твору для балалайки соло, з метою відповідного відтворення задуму композитора.

Тема 4. Робота над технічними складнощами.

Тема 5. Вивчення стилістики виконуваного твору, з метою концертного виконання.

Підготовка до виконання концертного відділення

Тема 1. Складання програми, як пошук оптимальної послідовності різних психологічних установок аудиторії на сприймання певного твору.

Тема 2. Акцентувати увагу студента на слуховому самоконтролі під час самостійної роботи.

Тема 3. Програвання програми сольного концерту. Виявлення недоліків та обговорення з викладачем засобів їх усунення.

Тема 4. Формувати у студента мотивацію на сценічну діяльність, розуміння концертного життя як норми.

Тема 5. Самостійно пошук одного твору для концертного відділення.

Робота над твором кантиленного характеру

Тема 1. Робота над різнохарактерним тремоло, як суто специфічним прийомом гри на балалайці.

Тема 2. Розвиток тембрового мислення, підбір та застосування засобів музично-виконавської виразності, необхідних для втілення образу.

Тема 3. Підбір оптимальних варіантів аплікатури балаласчника при виконанні творів кантиленного характеру з урахуванням індивідуальних тембральних властивостей інструмента.

Тема 4. Розвиток внутрішнього слуху, як передумови точного відтворення виконуваної музики.

Тема 5. Стимулювати студента до виконання творів кантиленного характеру з метою закріплення навиків гри різнохарактерного тремоло.

Робота над творами різних форм і різного рівня складності українських композиторів

Тема 1. Систематизувати й узагальнити знання та вміння у галузі народно-інструментального виконавства, сформувати на їх основі професійні виконавські навички, переконання, світогляд.

Тема 2. Визначити особливості роботи над творами різних форм і різного рівня складності українських композиторів в класі з фаху.

Тема 3. Проаналізувати фактуру партії фортепіано з метою точного відтворення композиційно-драматургічної ідеї твору.

Тема 4. Самостійна та спільна з викладачем з фаху робота студента над технічними складнощами та підпорядкованість їх художнім вимогам.

Тема 5. Виховання навичок самостійного підбору репертуару.

Стимулювання виконавської ініціативи студента в інтерпретації музичних творів

Тема 1. Активізація самостійності творчих музичних рішень, виконавської ініціативи в інтерпретації музичних творів, розвитку образно-асоціативного мислення.

Тема 2. Допомогти виконавцеві максимально повно розкрити семантичний зміст твору та художній задум композитора.

Тема 3. Виховання інтерпретаторського мислення, як асоціативно-образного, логічно-емоційного обґрунтованого втілення стильових і жанрових особливостей музичного твору.

Тема 4. Самостійне вивчення двох творів – класика і сучасного українського композитора.

Тема 5. Виявлення фахових зацікавлень майбутнього випускника з метою оптимального використання набутих знань.

Підготовка до виконання магістерської програми

Тема 1. Систематизувати й узагальнити знання та вміння в галузі домрового виконавства, сформувані на їх основі професійні виконавські навички, переконання, світогляд.

Тема 2. Виявити артистизм, як єдність високої художньої якості виконання та володіння собою в екстремальних умовах концертного виступу.

Тема 3. Поглиблення та реалізація всіх сформованих та набутих понять, практичних вмінь та навичок професійної самостійності.

Тема 4. Допомогти випускнику реалізувати досвід та вміння розвинутого артистизму у публічному концертному виступі.

Тема 5. Виконання державної програми, як демонстрація багатогранних професійних навичок, переконливої художньо-образної концепції, активного індивідуально особистого вираження у виконавському, артистичному плані.

Форми та технології навчання

Індивідуальні заняття, самостійна робота.

Навчальні ресурси

Усі необхідні для вивчення навчальної дисципліни основні та додаткові матеріали надсилаються у відповідну групу MOODLE.

Система оцінювання

№ з/п	Контрольний захід оцінювання	Всього %
1.	Практичні завдання	25
2.	Самостійна робота	50
3.	Іспит	20
4.	Атестаційний екзамен	5
	Всього	100

Критерії оцінювання знань студентів

Оцінка «**відмінно**»: виставляється, якщо: студент цілком засвоїв учбово-програмний матеріал, переконливо доносить ідею твору, правильно розуміє стильові особливості автора і твору, що виконується. Тракткування художньо-звукового образу

відрізняється виразністю, а виконання - технічною досконалістю, вільним володінням інструментом у стосовно звукової палітри, педалізації, подоланням технічних труднощів.

Оцінка «добре»: виставляється, якщо: студент цілком засвоїв програмний матеріал семестру, систематично займався. Виконання грамотне, технічно якісне, продумане і музичне, але має деякі недоліки.

Оцінка «задовільно»: виставляється, якщо: студент посередньо знає учбово-програмний матеріал, справляється в цілому з його виконанням, хоча припускаються деякі неточності в нотному тексті, педалізації, темпах і немає достатніх навичок у виконанні.

Оцінка «незадовільно»: ставиться студенту, якщо в нього значні прогалини в знаннях основного учбово-програмного матеріалу, низьке знання нотного тексту, відсутність технічних навичок.

Інклюзивне навчання

Навчальна дисципліна може викладатися для більшості студентів з особливими освітніми потребами.

Позааудиторні заняття

У межах вивчення навчальної дисципліни передбачається екскурсійна робота.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Алексеев І. Методика викладання гри на баяні. - К.: Муз. Україна, 1957
2. Андреев В. Вальсы для балалайки с фортепиано
3. Андреев В.В. Материалы и документы. Состав., примечания В.В.Грановского. - М., 1986, 350 с.
4. Андрющенков. Начальное обучение игре на балалайке. - Я: Музыка, 1983
5. Ауэр Л. Моя школа игры на скрипке. Интерпретация приведенной скрипичной литературы. – М., 1965
6. Бай Ю. Теоретические основы совершенствования внутренней структуры музыкально-игровых движений баяниста. - К.: Консерватория, рукопись
7. Бендерский Л.Г. Евгений Блинов. - Екатеринбург, 1993., 96 с.
8. Блинов Е.Г. Методические рекомендации к курсу обучения игре на балалайке. – Екатеринбург, 2007.
9. Блинов Е.Г. О системе условных обозначений в нотной записи для балалайки. – М., 1983.
10. Власов В. Методика работы баяниста над полифоническим произведением. - М.: Всесоюзный методический кабинет по учебным заведениям искусств и культуры.
11. Галахов В. Искусство балалаечников Дальнего Востока. - М.: Сов. композитор, 1982
12. Давидов М. Теоретичні основи перекладення інструментальних творів для баяну- К.: Муз. Україна, 1977
13. Давидов М. Теоретичні основи формування виконавської майстерності баяніста (підручник). - К.: Муз. Україна, 1995 ;
14. Давидов М.А. Київська академічна школа народно-інструментального мистецтва. - К., 1998, 223 с.
15. Давидов М.А. Проблеми розвитку академічного народно-інструментального мистецтва в Україні., - К., 1998., 207 с.
16. Давыдов Н.А. Теоретические основы формирования исполнительского мастерства баяниста (аккордеониста)., - К., 2006, 307 с.
17. Зажигин В. Гитарные приемы в игре на балалайке. - М.: ГМПИ им. Гнесиных // Музыкальная педагогика и исполнительство на русских народных инструментах, 1984
18. Ихманицкий М.И. У истоков русской народной оркестровой культуры. - М., 1987, 190 с.

19. Липс Ф. Искусство игры на баяне. - М.: Музыка, 1986
20. Нейгауз Г. Об искусстве фортепианной игры: Записки педагога. М., 1988
21. Нечепоренко П., Мельников В. Школа игры на балалайке. - М.: Музыка, 1988
22. Обертюхин М. Проблемы исполнительства на баяне. - М.: Музыка, 1989
23. Паньков В. Гами, тризвуки, арпеджіо для вибірнього баяну. — К.: Муз. Україна, 1982
24. Пересада А. Балалайка. – М., 1990, 64 с.
25. Пересада А. Справочник балалаечника. М., 1977
26. Ризоль М. Принципы применения пятипальцевой аппликатуры на баяне. — М.: Сов. композитор, 1977
27. Ризоль М., Яшкевич И. Школа двойных нот для баяна. - К.: Муз. Україна, 1989
28. Самитов В. Творческая направленность процесса совместной деятельности педагога и студента как условие становления личностных качеств музыканта-исполнителя. - К.: Консерватория, рукопись, 1992
29. Соколов Ф. В.В.Андреев и его оркестр. – Л., 1962
30. Шалов А. Основы игры на балалайке. - Л.: Музыка, 1970 Баян, акордеон
31. Шаров В. Расширение музыкально-выразительных возможностей баяна в его электронной модификации. - К.: Консерватория, рукопись, 1992
32. Шахов Г. Игра по слуху, чтение с листа и транспонирование в классе баяна. - М.: Музыка, 1974
33. Ястребов Ю. Основы баянной аппликатуры. - Владивосток: Изд-во Дальневосточного университета, 1984

Рекомендована література з суміжних інструментальних сфер виконавства

1. Алексеев А. История фортепианного искусства: ч. I, II. М, 1962.
2. Асафьев Б. Музыкальная форма как процесс // Избр. труды: т. V. М., 1957.
3. Бирмак А. О художественной технике пианиста. М., 1973.
4. Бочкарёв Л. Психологические основы музыкального обучения. К., 1979.
5. Браудо И. Артикуляция. Л., 1973.
6. Брейтхаупт Р. Основы фортепианной техники. М., 1928.
7. Коган Г. У врат мастерства. М., 1958.
8. Корто А. О фортепианном искусстве. М., 1958.
9. Культура чувств // Сб. статей под ред. В.Толстых. М., 1968.
10. Леймер К. Современная фортепианная игра //Выдающиеся пианисты-педагоги о фортепианном искусстве. М., 1966.
11. Мартинсен К. Индивидуальная фортепианная техника. М., 1966.
12. Муха А. Процесс композиторского творчества. К., 1979.
13. Назайкинский Е. Логика музыкальной композиции. М., 1982.
14. Нейгауз Г. Об искусстве фортепианной игры. М., 1987.
15. Проблемы музыкального ритма // Сб. статей, сост. В.Хохлов. М., 1978.
16. Раппопорт С. Искусство и эмоции. М., 1968.
17. Раппопорт С. О вариантной множественности исполнительства // Музыкальное исполнительское искусство. М., 1972.
18. Симонов П. Сознание, подсознание, сверхсознание // Наука и жизнь, № 12, 1975.
19. Станиславский К. Работа актера над собой: Собр. соч., т. 2.
20. Таранов Г. Курс чтения партитур. М., 1939.
21. Теплов Б. Психология музыкальных способностей. М., 1961.
22. Тюлин Ю. Учение о музыкальной фактуре и мелодической фигурации. М., 1977.
23. Шульпяков О. О психофизическом единстве исполнительского искусства // Вопросы теории и эстетики музыки, вып. 12., М., 1973.
24. Юрьев О. Виразальні можливості скрипкових штрихів. К., 1974.